

ENKELT SAMMANDRAG AV RELEVANT AKTUELL FORSKNING INOM TEMA A: ANHÖRIGAS DELAKTIGHET I DET MODERNA INFORMATIONSSAMHÄLLET

IT = Informationsteknologi, hantering av information – i första hand med datorstöd.

DIGITAL KLYFTA = Klyftan mellan de som har direkt tillgång till dator eller internet och de som inte har. 50 % av äldre mellan 65-75 år saknar tillgång till internet.

IKT = informations- och kommunikationsteknik som möjliggör samspel på distans med telefon, TV och dator. T.ex. telefonbaserade hjälplinjer, göra bankärenden via internet m m.

KOGNITIV = intellektuella och kunskapsmässiga funktioner.

PARTICIPATORISK= att även äldre är involverade i alla faser av forskning och utveckling.

Utvecklingen visar att andelen äldre ökar samtidigt som antalet yrkesverksamma inom vård och omsorg kommer att minska. Forskningen visar att det finns stora utvecklingsmöjligheter för IT-baserade stödtjänster för äldre personer.

En IT-baserad tjänst som finns i begränsad omfattning i Sverige kallas ACTION = anhörigvårdare som använder modern informationsteknik för att möta äldres behov. Det finns inte i Gnosjö kommun – och är en relativt dyr tjänst för kommunen per användare.

EU:s policy är att öka äldre personers sociala delaktighet och minska den digitala klyftan med 50% till 2010. Äldre personer skall få lättare/bättre tillgång till modern information.

I Sverige betonar man tre områden inom IT-strategin:

Informationen skall följa patienten och finnas tillgänglig för behörig vårdpersonal.

System med IT-stöd skall vara lätta att använda för personalen.

Med IT-stöd skall patienten enklare kunna ta del av hälsorelaterad information, kunna kommunicera med vården och ta kontakt med sin vårdgivare.

Siffror för 2007 visar att äldre personer i Sverige har mycket högre tillgänglighet till Internet än vad som är fallet i övriga Europa. Ett nytt begrepp är TELEVÅRD. Personal som aktivt arbetar med televård inom vård och omsorg

ser detta som ett effektivt sätt att bättre utnyttja sin tid genom att kommunicera och stödja familjer på distans.

Kritik har framförts för att det oftast är unga designers som tar fram IT-baserade produkter och tjänster. Om slutanvändarna – de äldre – inte aktivt deltar i den utvecklingen, så blir oftast produkten inte anpassad för deras eller anhörigvårdarens behov. Slutanvändarna skall därför medverka på ett tidigt stadium i processen.

Ny modern informationsteknik som används av äldre och anhörigvårdare gör att de kan dra samma fördelar av bland annat internet som yngre människor gör. Det ger bättre självförtroende och mindre socialt utanförskap och höjer livskvalitén.

Det finns dock en allmän negativ attityd hos vård- och omsorgspersonal, som befärad att IT-teknologin skall ersätta dem. Teknikmotståndare är också sådana som tror att datorer och teknologi för dem bort från den verkligt mänskliga kontakten med patienten. Mot detta finns teknikentusiasterna, som genom tekniken ser ett hjälpmedel och ett sätt att höja kvalitén på omsorgen.

”Föränderligheten har en inneboende kraft som har med tjuvning och fasa att göra”

En förutsättning att införa IT-baserade tjänster inom vård och omsorg är att de integreras på ett framgångsrikt sätt med nuvarande organisation och arbetssätt. Utmaningar inför detta är att det kan vara tidskrävande, att det innefattar ett nytt arbetssätt, att det kräver engagemang av personalen. Det finns forskningsresultat grundade på liknande införande som klart visar nyttan för äldre och deras anhörigvårdare.

För att få vetskap om hur brukarna – äldre och anhörigvårdare – känner till eller har behov av sådana tjänster kan man göra undersökningar enligt olika forskningsmetoder. Det kan ske genom frågeformulär eller intervjuer. Det är viktigt att lyssna och att ha gott om tid, särskilt med personer som har speciella problem. Genom att anordna användargrupper kan man också ge brukare tillfälle att framföra synpunkter och även konstruktiv kritik.

Äldre och anhörigvårdare kan ha svårt att komma med idéer och visioner om vad de vill, särskilt om frågan är svår att greppa. Får de ett konkret exempel på vad som är möjligt – kanske genom en bild – så blir det mycket lättare.

Forskning och utveckling måste ske genom att både designers och brukare är involverade i alla delar av processen. För att undersöka behoven till att utveckla tjänsten. Testa den prototyp man får fram, för att senare kunna förbättra och förfinas den, för att slutligen testa den i användarens hem.

I en mycket nära tid kommer krav från de ”yngre äldre” (60 – 74 år) att ställas på nya och trendiga produkter och tjänster, som inte klassas som passande för endast ”äldre”. Den gruppen är också betydligt mer datakunnig och kommer därför att ha högre förväntningar på vad IT-tjänster kan ge.

Men det finns hela tiden behov även av enkla IT-baserade lösningar, som riktar sig mot äldre som har låg inkomst, har kroniska sjukdomar eller svåra handikapp, samt äldre invandrare. Allt för att dessa grupper inte skall känna sig socialt utestängda.

Allan Bäckrud 2008-12-08